VIII kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI DO SPRAW UNII EUROPEJSKIEJ (NR 221)**

z dnia 17 lipca 2018 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji do Spraw Unii Europejskiej (nr 221)

17 lipca 2018 r.

Komisja do Spraw Unii Europejskiej, obradująca pod przewodnictwem posła **Lecha Kołakowskiego (PiS)**, zastępcy przewodniczącej Komisji, rozpatrzyła:

I. informację o dokumentach UE, w stosunku do których prezydium wnosi o niezgłaszanie uwag: COM(2018) 284, 368, 440, 442, 443, 474 (art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 8 października 2010 r.), C(2018) 3658, COM(2018) 280, 281, 458, 459, 462, 463, 466, 467, 477, 479, 481 (art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 8 października 2010 r.); JOIN(2018) 14, 16, COM(2018) 282, 377, 395, 452, 468, 470, 475, 482, 494 (art. 151 ust. 1 regulaminu Sejmu z uwzględnieniem art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 8 października 2010 r.);

II. w trybie art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 8 października 2010 r. wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program „Kreatywna Europa" (2021–2027) oraz uchylający rozporządzenie (UE) nr 1295/2013 (COM(2018) 366 – wersja ostateczna) i odnoszący się do niego projekt stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej;

III. w trybie art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 8 października 2010 r. wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa" oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie (COM(2018) 435 – wersja ostateczna) i odnoszący się do niego projekt stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej;

IV. w trybie art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 8 października 2010 r. wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej program szczegółowy służący realizacji programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa" (COM(2018) 436 – wersja ostateczna) i odnoszący się do niego projekt stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej.

W posiedzeniu udział wzięli: **Jarosław Sellin** sekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego wraz ze współpracownikami, **Sebastian Skuza** podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego wraz ze współpracownikami, **Ewa Szymura** naczelnik wydziału w Ministerstwie Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Kaja Krawczyk** – naczelnik Wydziału ds. Unii Europejskiej w Biurze Spraw Międzynarodowych, **Agata Jackiewicz**, **Agnieszka Maciejczak** – z sekretariatu Komisji w BSM, **Agnieszka Waciak** – specjalista ds. kontaktów zagranicznych w BSM; **Tomasz Jaroszyński** – ekspert ds. legislacji z Biura Analiz Sejmowych, **Izabela Bień** – specjalista ds. oceny skutków regulacji z BAS.

Przewodniczący poseł Lech Kołakowski (PiS):

Otwieram posiedzenie Komisji do Spraw Unii Europejskiej. Stwierdzam kworum. Witam serdecznie wszystkich obecnych członków Komisji do Spraw Unii Europejskiej, państwa ministrów i towarzyszące im osoby. Czy są uwagi do porządku obrad? Chciałbym poinformować, że pkt III, dotyczący dokumentu COM(2018) 367, zostanie przełożony na jedno z kolejnych posiedzeń w tym tygodniu. Ponadto chciałbym zaproponować, abyśmy punkty dotyczące COM(2018) 435 i COM(2018) 436 rozpatrzyli łącznie. Czy jest sprzeciw? Nie widzę. Czy są inne uwagi do porządku obrad? Nie widzę. Stwierdzam, że Komisja przyjęła zmieniony porządek obrad.

Przechodzimy do rozpatrzenia pkt I, czyli informacji o dokumentach UE, w stosunku do których prezydium wnosi o niezgłaszanie uwag. Są to następujące dokumenty: w trybie art. 7 ust. 4 ustawy COM(2018) 284, 368, 440, 442, 443, 474; w trybie art. 8 ust. 2 ustawy C(2018) 3658, COM(2018) 280, 281, 458, 459, 462, 463, 466, 467, 477, 479, 481; w trybie art. 151 ust. 1 regulaminu Sejmu z uwzględnieniem art. 3 ust. 2 ustawy JOIN(2018) 14, 16, COM(2018) 282, 377, 395, 452, 468, 470, 475, 482, 494. Czy do wymienionych przeze mnie dokumentów państwo posłowie chcą zgłosić uwagi, czy też zgodnie z wnioskiem prezydium możemy je przyjąć bez rozpatrywania przez Komisję? Sprzeciwu nie słyszę. Stwierdzam, że **Komisja postanowiła nie zgłaszać uwag do wymienionych powyżej dokumentów**. Na tym zamykam rozpatrywanie pkt I.

Przechodzimy do pkt II, czyli rozpatrzenia w trybie art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 8 października 2010 r. wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program „Kreatywna Europa" (2021–2027) oraz uchylającego rozporządzenie (UE) nr 1295/2013 (COM(2018) 366 – wersja ostateczna) i odnoszącego się do niego projektu stanowiska RP. Rząd jest reprezentowany przez pana ministra Jarosława Sellina, sekretarza stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Bardzo proszę pana ministra o przedstawienie stanowiska.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego Jarosław Sellin:

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Wysoka Komisjo, celem projektu rozporządzenia PE i Rady jest przedłużenie funkcjonowania programu „Kreatywna Europa" na kolejną perspektywę finansową, na lata 2021–2027. Projekt stanowi część pakietu legislacyjnego w ramach projektowanych nowych wieloletnich ram finansowych. Program „Kreatywna Europa" 2021–2027 bazuje na doświadczeniach pierwszej edycji tego programu z obecnie realizowanej perspektywy 2014–2020, edycji wspólnego programu dla sektora edycji i sektora kreatywnego, i będzie się składał z trzech komponentów. Po pierwsze, komponentu „Kultura" z budżetem do 609 mln euro, po drugie, komponentu „Media" obejmującego sektor audiowizualny z budżetem do 1 mld 81 mln euro, i po trzecie komponentu międzysektorowego z budżetem do 160 mln euro. Czyli w sumie na realizację całego programu Komisja Europejska w tym projekcie chce przeznaczyć 1 mld 850 mln euro.

W ramach pierwszego komponentu „Kultura" między innymi są realizowane takie działania jak europejskie stolice kultury. Przypomnę, że w poprzedniej perspektywie budżetowej polskie miasta dwukrotnie piastowały tytuł europejskiej stolicy kultury. To były Kraków i Wrocław. Program „Znak dziedzictwa europejskiego" – dotychczas w ramach tego programu Polska otrzymała cztery wyróżnienia, czy też program unijnych nagród w dziedzinie kultury albo program „Europejskie dni dziedzictwa".

W ramach komponentu „Media" między innymi realizowane są produkcje innowacyjnych treści telewizyjnych i scenariuszy serialowych, wsparcie na rzecz europejskich sieci, na przykład operatorów wideo na żądanie czy festiwali, czy też operatorów kin.

Komponent międzysektorowy będzie się skupiał na wsparciu działań analitycznych i promocyjnych.

Rząd RP pozytywnie ocenia projekt rozporządzenia ustanawiającego program „Kreatywna Europa" na lata 2021–2027. Traktuje go jako dobrą propozycję wyjściową do dalszych negocjacji, przy założeniu, że ostateczne stanowisko będzie zależało od odpowiedniego balansu wszystkich priorytetów w ramach wieloletnich ram finansowych. W ramach negocjacji rząd RP będzie dążyć do zapewnienia jak najlepszych warunków

wsparcia z programu „Kreatywna Europa" dla polskich podmiotów działających w sektorze kultury i kreatywnym.

Szczególnie istotne zagadnienia dla rządu polskiego – w ocenie rządu korzystna jest propozycja Komisji Europejskiej dotycząca pozostawienia ogromnego programu „Kreatywna Europa", z zadowoleniem przyjmujemy także propozycję Komisji Europejskiej dotyczącą zwiększenia budżetu względem obecnie realizowanego programu. Przypomnę, że w obecnie realizowanych ramach finansowych na ten program przeznaczono 1 mld 460 mln euro, teraz proponuje się 1 mld 850 mln euro. Niemniej ostateczne stanowisko, jakie Polska zajmie w tej kwestii w Radzie będzie zależało od odpowiedniego balansu wszystkich priorytetów w ramach wieloletnich ram finansowych. Wiadomo, że Polska też ma pewne priorytety. Głównie to jest polityka spójności i polityka rolna.

Rząd RP oczekuje także dodatkowych wyjaśnień dotyczących powodów wskazania we wniosku Europejskiej Akademii Filmowej oraz Młodzieżowej Orkiestry UE jako podmiotów, które mogą otrzymywać dotacje bez zaproszenia do składania wniosków. Rząd pozytywnie ocenia obydwie inicjatywy, jednak wątpliwości budzi ich finansowanie z budżetu programu „Kreatywna Europa". Krótko mówiąc, my – zresztą tak jak poprzednio – sygnalizujemy, że lepiej by było te inicjatywy finansować z innych źródeł, dodatkowych, a nie obciążać program „Kreatywna Europa" tymi programami.

Jako ciekawą propozycję oceniamy przyznawanie tak zwanych pieczęci doskonałości, czyli znaku dla projektów złożonych w konkursie, wysoko ocenionych, zasługujących na finansowanie, które jednak takiego finansowania nie otrzymały ze względu na ograniczony budżet programu. Taki znak – pieczęć doskonałości – może pomóc w pozyskaniu funduszy z innych źródeł.

Z innych, bardziej szczegółowych komponentów czy zagadnień warto też wskazać, że pozytywnie oceniamy możliwość przyznawania pomocy na rzecz produkcji gier wideo. Wiadomo, że Polska jest silna w tej dziedzinie w konkurencji międzynarodowej. Na uznanie zasługuje też uwzględnienie działań sektorowych objętych wsparciem komponentu „Kultura", w szczególności sektora muzyki, w którym dysproporcje pomiędzy wartością rynków poszczególnych krajów UE oraz eksportu muzyki poza UE są silne.

Może jeszcze raz podkreślę, że rząd RP podkreśla, że przedmiotowe stanowisko zostało przygotowane w oparciu o projekt rozporządzenia z maja br., aktualnego obecnie, ale oczywiście szczegóły tego rozporządzenia mogą ulec zmianie. W zależności od przebiegu dyskusji w ramach Komitetu ds. Kultury Rady UE, w miarę pojawiania się aktualizowanej wersji dokumentu będziemy się ustosunkowywać do najnowszych odsłon tego dokumentu w ramach negocjacji. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Lech Kołakowski (PiS):

Bardzo dziękuję. Sprawozdawcą do tego dokumentu jest pan poseł Rafał Grupiński. Bardzo proszę pana posła o zabranie głosu.

Poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Wysoka Komisjo, panie ministrze, rozporządzenie PE i Rady ustanawiające program „Kreatywna Europa" i oczywiście uchylający wcześniejszy program jest przykładem dobrego wykorzystywania w przyszłej perspektywie finansowej najważniejszych celów, jakie stawia sobie UE, a mianowicie dbałości o dziedzictwo kulturowe, różnorodność kulturową, gdyż mimo Brexitu przeznacza się na realizację programu blisko 27% więcej środków niż w poprzedniej perspektywie finansowej. To jest niezwykle istotny i pozytywny element tego programu. Zwiększenie budżetu oczywiście w znaczny sposób wpłynie na lepszą realizację celów, jakie stawia sobie UE w tym względzie. Z tego też powodu między innymi rząd z zadowoleniem przyjmuje tę propozycję Komisji Europejskiej.

Wszystkie cele, jakie są formułowane w nowej perspektywie, w istocie są rozwinięciem celów wcześniejszych. Te trzy komponenty: kultura, media i komponent międzysektorowy, wszystkie one przyjmują przede wszystkim cel wzmocnienia sektora kreatywnego, jeśli chodzi o kulturę europejską, a także zwiększenia udziału kultury, twórców europejskich w obiegu kultury światowej. Jest wyraźnie wskazane, że wsparcie ma dotyczyć w znacznym stopniu wzmocnienia kondycji zarówno elementów takich jak

oryginalne osiągnięcia twórczości poszczególnych kultur europejskich, jak i tych działań, które są transgraniczne. Zresztą większość środków jest na to skierowana, jest wskazanie na wzmocnienie przede wszystkim dzieł audiowizualnych poprzez wzmocnienie chociażby wsparcia dla innowacyjnych produkcji scenariuszowych, telewizyjnych, filmowych i oczywiście związane z tym wsparcie dystrybucyjne.

Rząd zwrócił uwagę na to, że w celach finansowych kładzie się zbyt duży nacisk na komercyjną stronę, a więc uzależnia się wzmacnianie finansowe od sukcesu komercyjnego danych przedsięwzięć. Powinno się położyć większy nacisk na elementy kreatywności, a nie sukcesu komercyjnego, oryginalności, odrębności i niezwykłości danego pomysłu realizowanego w poszczególnych komponentach. Natomiast oczywiście w tym względzie, jak rozumiem, ostateczne decyzje są jeszcze przed nami. Natomiast ważne jest też tych kilka modyfikacji, które są wprowadzane do programu kreatywnej Europy, przede wszystkim większa elastyczność, jeśli chodzi o dostosowywanie programów roboczych do celów ostatecznych i oczywiście dostosowywanie do wszelkich nowych zmian technologicznych, bo przez siedem najbliższych lat, licząc od roku 2020, bardzo wiele może się wydarzyć, jak wiemy doskonale, w wymiarze technologicznym. Przypomnę, że wzmocnienie dystrybucyjne osiągnięć kultury europejskiej jest spowodowane między innymi globalizacją platform cyfrowych, rozpowszechniania tych treści, a więc wynikających stąd nie tylko zalet, ale także pewnego rodzaju zagrożeń.

Warto wspomnieć o tym, że w rozporządzeniu PE i Rady w motywie 21 rozporządzenia jest wyraźnie wskazanie, z powołaniem się na art. 322 traktatu finansowego, że ochrona budżetu UE w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich może być warunkiem niezbędnym należytego zarządzania finansami, także w programie „Kreatywna Europa", a więc to zastrzeżenie o praworządności pojawia się także w tym akurat programie i przy okazji budowania projektu obecnego rozporządzenia w ramach nowych wieloletnich ram finansowych. Warto o tym pamiętać, co zresztą wzbudziło zastrzeżenie obecnego polskiego rządu.

Generalnie zarówno ze względu na sam fakt uelastycznienia tego programu, bardzo znacznego zwiększenia jego finansowania, jak i zakreślone cele, zgodne zresztą ze wszystkimi traktatami europejskimi, należy bardzo pozytywnie ocenić ten projekt rozporządzenia.

Przewodniczący poseł Lech Kołakowski (PiS):

Bardzo dziękuję. Otwieram dyskusję. Czy są pytania? Nie widzę. Wobec tego chciałbym zaproponować następującą konkluzję: Stwierdzam, że **Komisja rozpatrzyła w trybie art. 7 ust. 4 ustawy dokument o sygnaturze COM(2018) 366 wersja – ostateczna. Komisja podzieliła stanowisko rządu.** Czy jest sprzeciw? Nie widzę. Wobec tego stwierdzam, że Komisja przyjęła powyższą konkluzję. Na tym zamykam rozpatrywanie pkt II. Bardzo dziękuję, panie ministrze.

Przechodzimy do rozpatrzenia łącznie pkt III i IV zmienionego porządku dziennego, czyli rozpatrzenia w trybie art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 8 października 2010 r. wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa" oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie (COM(2018) 435 – wersja ostateczna) oraz wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej program szczegółowy służący realizacji programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa" (COM(2018) 436 – wersja ostateczna) i odnoszących się do nich projektów stanowisk RP. Rząd jest reprezentowany przez pana ministra Sebastiana Skuzę, podsekretarza stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Tu chcę dodać, że niestety w odniesieniu do dokumentu COM(2018) 435 nie został jeszcze przekazany do Komisji projekt stanowiska rządu. Bardzo proszę pana ministra o przedstawienie stanowisk do obu dokumentów i wyjaśnienie przyczyn, dlaczego projekt stanowiska do COM(2018) 435 nie został jeszcze przekazany do Komisji. Bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego Sebastian Skuza:
Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, projekt stanowiska rządu nie został przekazany, gdyż do stanowiska wpłynęły uwagi Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju oraz ministerstwa rolnictwa. W dniu wczorajszym z panem ministrem Pawłem Chorążym w trybie roboczym wyjaśniliśmy te uwagi i w dniu dzisiejszym podpisałem już pismo uwzględniające część uwag, a pozostałą część wyjaśniające.

Głównym celem wniosku dotyczącego rozporządzenia PE i Rady ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa" jest ustanowienie następcy obecnego programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020" na lata 2021–2027. W przedmiotowym wniosku Komisja Europejska zaproponowała na realizację programu „Horyzont Europa" budżet w wysokości 94,1 mld euro. Program „Horyzont Europa" nie wprowadza zmian o charakterze regulacyjnym wobec swojego poprzednika, czyli programu „Horyzont 2020". Nowymi elementami, które się pojawiają, jest kwestia podejścia opartego na misji, tak zwanego *mission-approach*, i instytucja Europejskiej Rady ds. Innowacji.

Program „Horyzont Europa" składałby się z następujących części: filar pierwszy: otwarta nauka – poświęcony rozwojowi doskonałej bazy naukowej, filar drugi: globalne wyzwania i konkurencyjność przemysłowa – poświęcony generowaniu wiedzy i tworzeniu innowacji odpowiadających na główne wyzwania społeczne, filar trzeci: otwarte innowacje – poświęcony wspieraniu wszelkich form innowacji, w tym innowacji przełomowych, oraz wzmocnieniu procesu wprowadzania na rynek innowacyjnych rozwiązań, a także wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej, poświęcone optymalizacji realizacji programu w celu zwiększenia jego oddziaływania w obrębie europejskiej przestrzeni badawczej.

Zasady uczestnictwa i upowszechniania charakteryzują się następującymi cechami: po pierwsze, poziom finansowania, który był stosowany w programie „Horyzont 2020", zostanie zachowany, po drugie, obserwuje się propozycje uproszczenia systemu zwrotu kosztów i po trzecie – ukierunkowanie w większym stopniu na wykorzystywanie wyników badań. Rząd RP postrzega program „Horyzont Europa" jako istotny element budowy spójnej, zintegrowanej europejskiej przestrzeni badawczej, w której zapewniony jest swobodny przepływ naukowców, wiedzy naukowej i technologii.

Rząd RP popiera podejście, zgodnie z którym doskonałość naukowa pozostaje fundamentem programu ramowego i głównym kryterium ewaluacji wniosków. Jednocześnie rząd RP wyraża przekonanie, że jeśli „Horyzont Europa" ma być uznany za sukces UE, musi promować skuteczny i otwarty model uczestnictwa dla wszystkich uprawnionych uczestników. Rząd RP przywiązuje dużą wagę do procesu planowania strategicznego programu „Horyzont Europa". Integracyjny i przejrzysty charakter tego procesu powinien być oparty na klarownych zasadach zaangażowania państw członkowskich w opracowywanie wieloletniej strategii realizacji programu „Horyzont Europa". Co do zasady rząd RP zgadza się z głównymi celami i celami szczegółowymi programu, a także proponowaną strukturą tego programu. W zakresie proponowanej wysokości budżetu przeznaczonego na program ramowy „Horyzont Europa" rząd RP wyraża opinię, że dobrze zaprojektowany oraz odpowiednio finansowany przyszły program ramowy będzie istotnym krokiem na drodze do wsparcia rozwoju badań naukowych i innowacji w Europie, w szczególności w kontekście wielkich, globalnych wyzwań społecznych. Rząd RP uważa, że zauważalny wzrost budżetu proponowanego na program ramowy „Horyzont Europa", który jest programem zarządzanym centralnie, powinien iść w parze z lepszą dystrybucją geograficzną tych środków, tak aby w pełni wykorzystać europejski potencjał badawczy.

Należy także zaznaczyć, że zwiększenie koperty finansowej na ten właśnie program nie powinno się odbywać kosztem polityki spójności. Rząd RP wyraża poparcie dla zaproponowanego przez Komisję Europejską podejścia do wyzwań globalnych, które opiera się na tak zwanym podejściu *mission-approach*. Rząd RP uważa, że programowanie oparte na misji może się przyczynić do zwiększenia oddziaływania nauki na rozwiązywanie globalnych problemów cywilizacyjnych i społecznych. Rząd RP w pełni popiera konieczność zapewnienia jak najbardziej efektywnego dostępu do finansowania dla innowacji, który

oparty będzie na rozwiązaniach zapewniających synergię instrumentów realizowanych na poziomie krajowym, w tym zwłaszcza w zakresie polityki spójności, oraz poziomie europejskim.

Kluczowe dla sukcesu tego systemu będzie jedno maksymalne uproszczenie dla beneficjentów. Z punktu widzenia skuteczności poszukiwania najbardziej obiecujących rozwiązań istotne będzie zapewnienie wsparcia dla wszystkich rodzajów oraz poziomów rozwiązań innowacyjnych, począwszy od wczesnych poziomów gotowości technologicznej. Kluczowe jest również zapewnienie odpowiedniego wsparcia dla projektów umożliwiających tak zwany upskilling innowacyjnych rozwiązań. Rząd RP popiera utworzenie Europejskiej Rady ds. Innowacji, która zapewni wsparcie dla innowacji przełomowych. Rząd RP uważa, że obszarowi „Dzielenie się doskonałością", który stanowi element przekrojowej części programu, tj. wzmacniania europejskiej przestrzeni badawczej, musi być nadany zdecydowanie wyższy priorytet. Rząd RP opowiada się za tym, by działania na rzecz dzielenia się doskonałością naukową i poszerzania udziału niedoreprezentowanych państw członkowskich nie zostały horyzontalnie zintegrowane w programie. W odniesieniu do wniosków składanych do programu „Horyzont Europa" rząd RP opowiada się za wprowadzeniem anonimowej procedury oceny wniosków w pierwszym etapie, procedury dwuetapowej, w której projekt oceniany jest pod względem dwóch kryteriów: doskonałości oraz oddziaływania. Niezależnie od stosowanej w ocenie wniosków procedury rząd RP zwraca także uwagę na konieczność zapewnienia wszechstronnej informacji zwrotnej w zakresie oceny wniosków.

W odniesieniu do wniosku dotyczącego decyzji PE i Rady ustanawiającej program szczegółowy służący realizacji programu „Horyzont Europa" COM(2018) 436 chciałbym podkreślić poniższe kwestie. Podstawowym celem wniosku jest określenie szczegółowych zasad implementacji dziewiątego programu ramowego UE ds. badań naukowych i innowacji na lata 2021–2027 „Horyzont Europa" oraz wskazania niezbędnych do jego realizacji środków. Program ten określa też cele operacyjne, wśród których są między innymi: przyciąganie i zatrzymanie w UE naukowców i innowatorów czy też poprawa komunikacji naukowej. Zauważając, że ponad połowa środków przeznaczonych na program „Horyzont Europa" 2020 dedykowana jest globalnym wyzwaniom i konkurencyjności przemysłowej, rząd RP jest zdania, że inwestycje dokonywane w ramach drugiego filaru, czyli globalne wyzwania i konkurencyjność przemysłowa, stanowić będą impuls do pobudzenia wzrostu gospodarczego zarówno na szczeblu UE, jak i poszczególnych państw członkowskich, a jednocześnie przyczynią się do wzmacniania konkurencyjności Europy na arenie międzynarodowej.

Odnosząc się do Europejskiej Rady ds. Innowacji, rząd RP pozytywnie ocenia jej konstrukcję, zauważając, że wychodzi naprzeciw postulatom kompleksowego podejścia do finansowania badań i ich wdrożeń na poziomie europejskim. Na podstawie przedmiotowego wniosku wydaje się, że instrumenty takie jak Pionier czy Akcelerator zagwarantują innowatorom wsparcie nie tylko wczesnego etapu technologii do wczesnego etapu komercyjnego, ale także umożliwią wsparcie na dalszym poziomie rozwoju, aż do momentu, w którym możliwe będzie finansowanie na zwykłych warunkach komercyjnych. Jednocześnie rząd RP zauważa, że w kontekście skutecznego wdrażania programu niezwykle istotne jest zapewnienie odpowiedniej współpracy pomiędzy państwami członkowskimi a Komisją Europejską za pośrednictwem komitetów programowych i z perspektywy efektywności tego procesu niezbędne jest ustanowienie adekwatnej liczby komitetów, które będą odpowiadać poszczególnym obszarom problemowym.

Jeżeli chodzi o podział środków, o których mówiłem, 94,1 mld euro, podział przebiegałby następująco: filar pierwszy: otwarta nauka – 24,6 mld euro plus dodatkowo około 1,2 mld na koszty administracyjne, filar drugi: globalne wyzwania i konkurencyjność przemysłowa – budżet około 40,5 mld euro plus 4,2 mld na środki administracyjne, filar trzeci: otwarte innowacje – budżet 12,9 mld euro plus środki administracyjne około 621 mln euro i część: wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej – budżet około 2 mld euro plus środki administracyjne około 96 mln euro. Dziękuję za uwagę.

Przewodniczący poseł Lech Kołakowski (PiS):

Bardzo dziękuję. Sprawozdawcą do obu dokumentów jest pan poseł Lech Sprawka. Bardzo proszę pana posła o zabranie głosu.

Poseł Lech Sprawka (PiS):

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, panie ministrze, w odniesieniu do dokumentu COM(2018) 435 – wersja ostateczna należy podkreślić, że dokument zawiera projekt rozporządzenia ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa". W projekcie określono cele programu, strukturę, ogólne kierunki prowadzonych działań, budżet na lata 2021–2027, formy finansowania unijnego oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania. Program ma być sztandarowym unijnym programem służącym wspieraniu badań naukowych i innowacji od koncepcji, przez rynek, po absorpcję. Jego celem jest uzupełnienie finansowania krajowego i regionalnego. Zakłada się, że „Horyzont Europa" wzmocni bazę naukową i technologiczną UE w celu przyczynienia się do rozwiązania najważniejszych globalnych wyzwań naszych czasów i do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju.

Jednocześnie program pomoże zwiększyć konkurencyjność UE, w tym jej gałęzi przemysłu. Program „Horyzont Europa" pomoże w realizacji strategicznych priorytetów UE oraz w opracowywaniu i wdrażaniu polityki UE we wskazanych obszarach.

Ze względu na specyficzny charakter dokumentu UE nie ma on bezpośredniego odniesienia do krajowych regulacji prawnych. W krajowym porządku prawnym materię objętą projektowanym rozporządzeniem reguluje w pewnym zakresie ustawa z 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki.

Przewiduje się, że wprowadzenie rozporządzenia dotyczącego programu ramowego „Horyzont Europa" pozwoli posiąść szerszą wiedzę na temat nowych technologii, której odkrycie prowadzi do doskonałości naukowej. Program będzie stanowił most umożliwiający współpracę transgraniczną między najwybitniejszymi naukowcami i innowatorami, umożliwiając transgraniczną i międzysektorową koordynację publicznych i prywatnych inwestycji w zakresie badań naukowych innowacji.

Przewiduje się, że przedłożony projekt pozytywnie wpłynie na wzrost gospodarczy, działalność handlową, przepływ inwestycji, wzrost jakości warunków zatrudnienia, aż w końcu międzynarodową mobilność naukowców w europejskiej przestrzeni badawczej. Oczekuje się, że program przyniesie wzrost PKB średnio o 0,08 do 0,19% w ciągu 25 lat. Można się spodziewać, że unijne inwestycje w badania naukowe i innowacje doprowadzą bezpośrednio do stworzenia szacunkowo do 100 tys. miejsc pracy w sektorze badań naukowych innowacji w fazie inwestycyjnej w latach 2021–2027. Ponadto oczekuje się także, że działalność gospodarcza będąca wynikiem programu przyczyni się pośrednio do stworzenia w latach 2027–2036 do 200 tys. miejsc pracy, z których 40% przeznaczone będzie dla osób o wysokich kwalifikacjach.

Należy uznać, że przedłożony projekt rozporządzenia jest zgodny z zasadą pomocniczości. Pomimo braku stanowiska rządu, aczkolwiek pewne tezy pan minister przedstawił, proponowane w analizowanym wniosku założenia rozporządzenia PE i Rady ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa" oraz zasady uczestnictwa i upowszechnienia obowiązujące w tym programie wydają się korzystnym rozwiązaniem zmierzającym w kierunku rozwoju innowacji i technologii, podwyższania kwalifikacji pracowników naukowych i podniesienia poziomu atrakcyjności usług dostępnych na rynku europejskim. Dlatego wniosek wydaje się zasługiwać na poparcie przedstawiciela RP na forum UE.

Jeśli chodzi o dokument COM(2018) 436 w wersji oficjalnej, to prezentowany dokument zawiera projekt decyzji ustanawiającej program szczegółowy służący realizacji programu ramowego „Horyzont Europa". Projekt określa cele operacyjne i działania dotyczące określonych części programu ramowego. Niniejszy akt prawny określa także szczegółowe przepisy wykonawcze i programowe dotyczące programu „Horyzont Europa", w szczególności dotyczące misji, Europejskiej Rady Badań Naukowych, Europejskiej Rady ds. Innowacji, programów prac i procedury komitetowej.

W polskim prawie nie ma aktów prawnych bezpośrednio odnoszących się do materii stanowiącej przedmiot opiniowanego projektu decyzji. Przewiduje się, że program będzie motorem realizacji programu „Horyzont Europa”, będzie integracyjny i przejrzysty proces planowania strategicznych działań w zakresie badań naukowych i innowacji, które będą finansowane przez program. Program „Horyzont Europa” składa się z trzech komponentów lub filarów. Pierwszy – otwarta nauka, drugi – globalne wyzwania i konkurencyjność przemysłowa, trzeci – otwarte innowacje.

W ramach części „wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej” prowadzone będą różne działalności, na przykład działalność w zakresie prognozowania, monitorowanie i ocena programu ramowego oraz upowszechnienie i wykorzystywanie rezultatów, modernizacja europejskich szkół wyższych, wspieranie ściślejszej współpracy międzynarodowej oraz działalność pod hasłem: nauka, społeczeństwo i obywatele. Potrzeby, na które odpowiada projektowany program szczegółowy, to przede wszystkim wspieranie tworzenia i rozpowszechniania wysokiej jakości nowej wiedzy, technologii i rozwiązań globalnych problemów, wzmocnienie oddziaływania badań naukowych i innowacji na kształtowanie , wspieranie i realizację polityki UE oraz wspieranie absorpcji innowacyjnych rozwiązań przez przemysł i społeczeństwo w celu sprostania globalnym wyzwaniom, propagowanie wszelkich form innowacji, w tym innowacji przełomowych, i wzmocnienie procesu wprowadzania innowacyjnych rozwiązań na rynek, optymalizacja realizacji programu, mając na uwadze jego oddziaływanie. Zakłada się korzyści płynące z programu ramowego „Horyzont Europa”, jakie pozwoli osiągnąć program szczegółowy. Polegać będą między innymi na pobudzaniu konkurencyjności UE dzięki utworzeniu ponadnarodowych i wielodyscyplinarnych sieci i nowych rynków, upowszechnianiu wiedzy i transferowi technologii w całej UE w celu przygotowania wdrożenia nowych produktów i usług, a także połączenia publicznych i prywatnych zasobów i wiedzy, aby osiągnąć masę krytyczną umożliwiającą sprostanie globalnym wyzwaniom i osiągnięcie pozycji lidera na rynkach UE i światowych.

Zakłada się także wzmocnienie doskonałości naukowej poprzez ogólnoeuropejską konkurencję i współpracę oraz wzmocnienie wsparcia dla powstawania i ekspansji przełomowych innowacji tworzących nowe rynki. Przewiduje się, że dzięki wprowadzeniu programu szczegółowego służącego realizacji programu ramowego „Horyzont Europa” nastąpi zwiększenie atrakcyjności UE jako miejsca kształcenia, badań naukowych, innowacji i przedsiębiorczości.

W ocenie między innymi Biura Analiz Sejmowych przedstawiony projekt decyzji jest zgodny z zasadą pomocniczości, gdyż jego cele mogą być najpełniej osiągnięte przez działania na szczeblu UE. W projekcie stanowiska rządu pozytywnie odniesiono się do kierunku prac nakreślonego w projekcie przedłożonym przez Komisję Europejską. Konkludując i uwzględniając pozytywne stanowisko rządu, proponowany projekt decyzji służy realizacji programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”. Program ramowy „Horyzont Europa” wniesie ogromny wkład w rozwój i unowocześnienie UE, zaś przewidziane w projekcie decyzji rozwiązania korzystnie wpłyną na pełną realizację założeń tego programu. Dlatego wniosek również zasługuje na poparcie przez przedstawiciela RP na forum UE. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Lech Kołakowski (PiS):

Bardzo dziękuję. Otwieram dyskusję. Czy są pytania? Bardzo proszę, pan poseł Święcicki.

Poseł Marcin Święcicki (PO):

Panie przewodniczący, panie ministrze, ma dwa pytania. Jedno pytanie dotyczy tego, jaki to jest wzrost wydatków na finansowanie nauki przez UE w stosunku do obecnej siedmiolatki, a drugie, czy mamy jakąś analizę, jakąś wiedzę, jak Polska korzysta z tych środków w tej siedmiolatce. Jakie tu są problemy, jaka jest skala wykorzystania środków europejskich i czy nie można by coś poprawić, aby polska nauka więcej korzystała z europejskich środków do finansowania nauki i innowacji?

Przewodniczący poseł Lech Kołakowski (PiS):

Czy pan minister odpowie? Bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w MNiSW Sebastian Skuza:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, w poprzedniej siedmiolatce wydatki z tytułu „Horyzont 2020" wyniosły 78 mld euro. Teraz, jak powiedziałem, 94,1 mld euro, czyli wzrost jest tutaj znaczny. Jeżeli chodzi o wykorzystywanie środków z tego tytułu, to udział Polski, jeżeli byśmy wzięli całą UE, 28 krajów, to on nie jest duży, bo to jest tylko 1,03%, natomiast jeżeli chodzi o kwestie 13 krajów UE, czyli tych nowych, to jest to 19,8%. Projekt ustawy 2.0 przyjęty przez Sejm przewiduje właśnie stawianie na większe kwestie związane z umiędzynarodowieniem polskiej nauki i szkolnictwa wyższego, i tam też będą mechanizmy zachęcające i wspierające pozyskiwanie środków w ramach tego programu. Intencją i celem jest tutaj, żeby ten poziom w 28 krajach UE osiągnął 3%. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Lech Kołakowski (PiS):

Bardzo dziękuję. Czy jeszcze ktoś z państwa chciałby zabrać głos? Bardzo proszę.

Poseł Michał Wojtkiewicz (PiS):

Panie ministrze, miernikiem tego, jak pieniądze będą wykorzystane, jest ranking wyższych szkół. Dzisiaj znajdujemy się od wielu lat w piątej setce uniwersytetów w świecie. Ten ranking naprawdę obrazuje, gdzie jesteśmy. A o tym, do czego zmierzamy, będzie świadczyło, jak potrafimy wykorzystać pieniądze, jak również ilość patentów, które mamy, bo znajdujemy się w strefie spadkowej, jeżeli tak można powiedzieć, w lidze piłkarskiej – mundial się niedawno skończył, dlatego takie porównania. Naprawdę jest bardzo źle w polskiej nauce. O tym świadczy, jakie mamy zarobki – w Polsce zarabia się cztery razy mniej niż w Europie. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Lech Kołakowski (PiS):

Bardzo dziękuję. Czy jeszcze ktoś z państwa posłów chce zabrać głos? Nie widzę. Panie ministrze, czy pan się odniesie?

Podsekretarz stanu w MNiSW Sebastian Skuza:

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, trudno się nie zgodzić z tym, że nie jesteśmy w pierwszej setce uczelni, jeżeli chodzi o ranking szanghajski, ale ostatnio był spory wzrost topowych polskich uniwersytetów na tej liście. Odpowiedzią na to wyzwanie była właśnie kompleksowa reforma systemu szkolnictwa wyższego i nauki, w tym również kwestia zwiększenia nakładów na finansowanie i zmiany zasad tego finansowania. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Lech Kołakowski (PiS):

Bardzo dziękuję. Ponieważ Komisja rozpatruje dwa dokumenty, chciałbym zaproponować dwie konkluzje. Pierwsza: Stwierdzam, że **Komisja rozpatrzyła w trybie art. 7 ust. 4 ustawy dokument o sygnaturze COM(2018) 435 – wersja ostateczna. Komisja powróci do rozpatrzenia dokumentu po otrzymaniu stanowiska rządu.** Czy jest sprzeciw? Nie widzę. Wobec tego stwierdzam, że Komisja przyjęła powyższą konkluzję.

Druga konkluzja: Stwierdzam, że **Komisja rozpatrzyła w trybie art. 7 ust. 4 ustawy dokument o sygnaturze COM(2018) 436 – wersja ostateczna. Komisja podzieliła stanowisko rządu.** Czy jest sprzeciw? Nie widzę. Wobec tego stwierdzam, że Komisja przyjęła powyższą konkluzję. Na tym zamykam rozpatrywanie pkt III i IV.

Przystępujemy do spraw bieżących. Najbliższe posiedzenia Komisji odbędą się dzisiaj o godzinie 11.30 oraz o godzinie 13.30 w sali konferencyjnej. Czy ktoś z państwa chce zabrać głos? Nie widzę. Na tym zamykam rozpatrywanie pkt V. Informuję, że porządek dzienny został wyczerpany. Protokół dzisiejszego posiedzenia będzie wyłożony do przejrzenia w sekretariacie Komisji w Kancelarii Sejmu. Zamykam posiedzenie Komisji.